

Lapin ammattikorkeakoulu: arviointialue II Vaikuttava ja uudistava korkeakoulu

Lapin ammattikorkeakoulun toiminta ja toiminnan kehittäminen arviointialueella II arvioitiin Karvin auditointikriteereiden perusteella tasolle erinomainen. Alla kuvataan sitä, miten excellence-paneeli on arvioinut arviointialueen toimintaa suhteessa auditoinnin excellence-kriteereihin. Saadakseen excellence-laatuleiman korkeakoululla tulee olla näyttöä poikkeuksellinen korkealaatuisesta kehittämistyöstä kyseiseen arviointialueeseen sekä excellence-kriteereihin liittyen.

1. Korkeakoulu on innovatiivinen edelläkävijä, rohkea ja ennakkoluuloton kehittäessään toimintaansa.

Lapin ammattikorkeakoululla on paljon näyttöä innovatiivisesta edelläkävijyydestä yhteiskunnallisen vuoro-vaikutuksen ja vaikuttavuuden sekä sen toimintatapojen kehittämisessä. Lisäksi ammattikorkeakoululla on paljon näyttöä rohkeasta ja ennakkoluulottomasta kehittämisestä.

Strateginen edelläkävijyys ja omaleimainen profiili on rakennettu yhdessä työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Lapin ammattikorkeakoulu on määritellyt strategisesti tavoiteltavan erikoisosaamisensa kohdistuvan globaaliin arktiseen vastuullisuuteen, kestäväan matkailuun sekä tulevaisuuden palveluihin ja etäisyyksien hallintaan (Strategia 2030). Lapin ammattikorkeakoulun strategia ja tavoitteet ovat vahvasti Lapin tarpeista lähteviä, alueen keskeisten toimijoiden kanssa yhteisesti tunnistettuja ja määriteltyjä kunnianhimoisia koulutuksen, tutkimuksen ja innovaatioiden kehittämispäämääriä. Strategisesti tärkeimmiksi määritellyt tavoitteet profiloivat erinomaisesti ammattikorkeakoulun kehittämistyön suuntaviivat ja tavoiteltavan innovatiivisen edelläkävijyyden perustan. Auditoinnin mukaan ammattikorkeakoululla on selkeät määrälliset tavoitteet yhteiskunnalliseen vuoro-vaikutukseen ja niitä seurataan säännöllisesti organisaation eri tasoilla. Seurantaan varten on rakennettu toimivat tietojärjestelmät, jotka visualisoivat tulokset selkeästi.

Auditoinnin mukaan Lapin ammattikorkeakoulu on erittäin vahva ja keskeinen TKI-toimija alueellaan. Yhteistyökumppanit arvostavat ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan korkealle ja korkeakoulu on erittäin haluttu yhteistyökumppani TKI-toimintaan. Lapin ammattikorkeakoulu on vahvasti mukana määrittelemässä isoja linjoja pohjoisen arktisten olosuhteiden ja harvaanasuttujen alueiden kestäväan elinkeinoelämän haasteiden taklaamiseksi, kuten Lapin vihreän kehityksen ohjelmassa (Green Deal), Lapin maakuntaohjelmassa (Lappi-sopimus) ja Lapin älykkään erikoistumisen strategiassa (Arctic Smartness). Nämä ohjelmat edustavat korkeakoulun sitoutumista alueen kestäväan kehitykseen ja älykkääseen erikoistumiseen, mikä vahvistaa sen roolia innovatiivisena toimijana eikä vain toteuttajana.

Osaamista ja toimintamuotoja kehitetään strategisesti valittuun suuntaan. Strategisten valintojen pohjalta määritellyt ammattikorkeakoulun painopisteet ovat luonteeltaan ilmiöpohjaisia ja edellyttävät monialaista toimintaa. Painopisteitä ja niihin liittyviä osaamiskärkiä edistetään käynnistämällä ketterästi uusia TKI-avauksia, kehitetään ja arvioidaan verkostojen toimivuutta, huomioimalla osaamispyramidien teemat koulutuksen ja TKI:n sisällöissä, kehittämällä henkilöstön osaamista sekä uudistamalla oppimis- ja kehittämissympäristöjä.



Lapin ammattikorkeakoulu on kehittänyt perinteistä TKI-toimintaa nopeampia ja ketterämpiä tapoja vastata alueen tarpeisiin, esimerkiksi TEQU-palvelukonsepti. TEQU-palvelukonsepti on erinomainen esimerkki tästä, sillä sen puitteissa kehitetään asiakkaiden tarpeisiin prototyyppisiä kuukauden sisällä toimeksiannosta. Tämä osoittaa korkeakoulun kyvyn reagoida nopeasti ja tehokkaasti ympäröivän yhteisön tarpeisiin, edistäen innovatiivista ajattelutapaa ja toimintaa. (kts. kriteeri 3).

Lapin ammattikorkeakoulun toimintakulttuuri kannustaa kokeiluihin ja he ovat uudistaneet ja madaltaneet organisaatiotaan kokeiluiden lisäämiseksi. Toimintakulttuuri pohjautuu ennakkoluulottomuuteen. Ammattikorkeakoulun johto ja esihenkilöt kannustavat kehittämiseen tähtääviin kokeiluihin. Kokeilukulttuurin edistäminen on huomioitu jo henkilöstön perehdyttämisessä. Toimintaa ohjaavat prosessit ovat selkeitä. Ammattikorkeakoulu on onnistunut erittäin hyvin kehittämään tasapainon kokeilukulttuurin ja prosessien mukaan toimivien perustoimintojen välille. Ammattikorkeakoululla on avoin sisäisen strategiarahan hakumalli, joka koetaan toimivaksi ja konkreettiseksi tavaksi edistää kokeilukulttuuria.

2. Korkeakoulu on pitkäjänteisen kehittämisen huippuosaaja, ja sillä on vahvaa näyttöä kehittämissuorituksen vaikuttavuudesta.

Lapin ammattikorkeakoululla on paljon näyttöä pitkäjänteisestä kehittämisestä yhteiskunnallisessa vuorovaikutuksessa ja vaikuttavuudessa sekä TKI-toiminnassa.

Lapin ammattikorkeakoululla on auditoinnin mukaan paljon näyttöä pitkäjänteisestä kehittämisestä. Kumppanuussopimusmallin ja verkostojen luominen ovat vaatineet aikaa ja sitkeyttä. Korkeakoulu on koko ajan kehittänyt verkostojaan ja TKI-toimintaansa strategiansa mukaisesti vastaamaan yhä paremmin tulevaisuuden tarpeisiin. Monipuoliset oppimis- ja kehittämissympäristöt ovat syntyneet pitkäjänteisen kehitystyön tuloksena.

Ammattikorkeakoulun yhteiskunnallinen vaikuttavuus toteutuu koulutuksen ja TKI-toiminnan yhteisvaikutuksessa sekä aktiivisen sidosryhmävuorovaikutuksen kautta. Vaikuttavuudella tavoitellaan Lapin elinvoimaisuuden varmistamista, elinkeinoelämän uudistamista ja kilpailukykyä lisäämistä tuottamalla osaavaa työvoimaa ja uutta tietoa.

TKI-toiminta on suunnattu korkeakoulun strategian painopisteiden mukaan. Osaamispyramideissa on tehty selkeitä valintoja TKI-toiminnan kohdentamisesta. Rahoitetulla TKI-toiminnalla on vahva yhteys ammattikorkeakoulun strategiaan ja se vastaa hyvin alueen kehittämistarpeisiin. Vaikuttavuutta ja strategian tavoitteiden toteutumista seurataan TKI-projektien kautta. Prosessiin kuuluu myös palautteen kerääminen TKI-projektin aikana sekä sen päätyttyä.

Ammattikorkeakoulun yhteisiä toimintatapoja on kehitetty pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti. Korkeakoulu toimii aktiivisesti alueellisissa verkostoissa ja niistä saadaan paljon hyödyllistä tietoa toimintaympäristöstä. Uudistumiseen keskittynyt verkottunut ekosysteemi edistää ammattikorkeakoulun yhteiskunnallista vuorovaikutusta ja vaikuttavuutta. Vahvalle verkottumiselle rakentuvat klusterit, kehittämissympäristöt ja kumppanuussopimukset ovat ammattikorkeakoulun tapoja tehdä uudistavaa ja kehittäväää toimintaa sidosryhmien kanssa. Klusterit ja kehittämissympäristöt ovat rakentuneet huomioiden alueen tarpeet, ovat vahvasti suuntautuneet uudistumiseen sekä tulevaisuuden tarpeiden tunnistamiseen. Valakiat-kumppanuustapahtuma on yksi ammattikorkeakoulun keskeinen tapa käydä vuoropuhelua sidosryhmien kanssa.

Ammattikorkeakoulun ennakkoluuloton toimintakulttuuri näkyy monissa uusissa avauksissa, kuten Arctic Smartness -hankeperhe, Industry 4.0- ja Social Economy -hankkeet, TEQU-konsepti sekä EU:n eDIH- (Robocoast) ja DIH- (arktiset kehittämissympäristöt) statukset. Ammattikorkeakoulu on hankkinut kansainvälistä tunnustusta alueen osaamisen kehittämisen kannalta strategisesti tärkeille kohteille, esimerkiksi EU:n eDIH- (Robocoast) ja DIH- (arktiset kehittämissympäristöt) statukset.

Myös ammattikorkeakoulun oppimis- ja kehittämissympäristöjen hyödyntäminen on mahdollistanut uudet kokeilut sekä tuotteiden ja palveluiden kehittämisen yhdessä sidosryhmien kanssa. Hyviä esimerkkejä ovat Hyvinvointipysäkki, Hyvinvointipiste Vire, simulaatiosairaalat Kemissä ja Rovaniemellä, FrostBit, konetekniikan Älypaja ja Biotalouden laboratorio.

Lapin ammattikorkeakoulu on tehnyt usean vuoden ajan yhteistyötä Lapin liiton kanssa sosiaalisesti kestävä talouden edistämiseksi. Sosiaalisesti kestävä talous on yksi Lappi-sopimuksen (2022–2025) strategisista painopisteistä, jolla tavoitellaan lappilaisten työllistymistä ja yhdenvertaisempia työn tekemisen mahdollisuuksia. Kohtaanto-ongelmien ratkaisemiseksi rakennetaan yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyönä sosiaalinen kädenjälki -hankeperhettä. Sosiaalisesti kestävä talous (Social Economy) on uusi avaus myös EU-tasolla, joka mahdollistaa kansainväliset kumppanuudet ja -hankkeet.

Kumppanuustoiminta ja neuvottelukunnat ovat erittäin aktiivisia. Pitkäjänteinen sopimuskumppanuusmalli osoittaa Lapin ammattikorkeakoulun olevan pitkäjänteisen kehittämisen huippuosaaja. Sopimuskumppanuus-toimintamallia on kehitetty systemaattisesti vuosia. Kumppanuussopimukset uusitaan kolmen vuoden välein, jolloin arvioidaan kumppanuuden toimivuutta ja hyötyä sekä ammattikorkeakoulun että sopimuskumppanin näkökulmasta. Sopimuskumppanuusmalli on erittäin hyvä esimerkki työelämäyhteistyöstä, sopimuskumppanit vaikuttavat merkittävästi ammattikorkeakoulun kehittämiseen ja kehittymiseen. Auditoinnin perusteella kumppanuussopimukset koettiin sekä ammattikorkeakoulun että sidosryhmien näkökulmasta erittäin toimivina ja molempia osapuolia hyödyttävinä.

3. Korkeakoulu säteilee hyvää ympäristöönsä. Korkeakoululle on tunnusomaista osallistaa laajasti toimijoita kehittämistyöhön ja ylittää ennakkoluulottomasti erilaisia rajoja.

Lapin ammattikorkeakoululla on erittäin paljon näyttöä siitä, että se säteilee hyvää ympäristöönsä, ennakkoluulottomasta rajojen ylittämisestä, ja eri toimijoiden ja toiminta-alueensa verkostojen laajasta osallistamisesta yhteistyöhön.

Ammattikorkeakoulu säteilee hyvää ympäristöönsä sekä TKI-toiminnan että koulutustoiminnan kautta. Toiminnassa korostuu ennakointi, yhteistyö ja sidosryhmätoiminta sekä alueellisesti että kansainvälisesti. Toiminta on tulevaisuusorientoitunutta. Ammattikorkeakoululla on vahva, alueen tarpeista rakentuva identiteetti. Ammattikorkeakoululla on erittäin paljon näyttöä koko alueen toimijoiden osallistamisesta toimintaan. Korkeakoulu on toiminta-alueellaan erittäin haluttu yhteistyökumppani ja korkeakoulun strategia on linjassa alueen eri toimijoiden strategioiden kanssa ja tukee näin erinomaisesti alueen yhteisten tavoitteiden saavuttamista.

Korkeakoulun yhteiskunnallinen vaikuttavuus ilmenee vaikuttavana kumppani-, sidosryhmä ja TKI-toiminnan laajuutena. Avoin julkaisu-toiminta sekä avoimen TKI-toiminnan oluttavuudet osoittavat kehittämistyön yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Lapin ammattikorkeakoulu on sitoutunut kestävään kehitykseen, mikä näkyy muun muassa siinä, että 70 % vuonna 2021 käynnissä olleista hankkeista edisti ainakin yhtä korkeakoulun

erityisesti valitsemaa kestävän kehityksen tavoitetta. Tämä osoittaa korkeakoulun kyvyn integroida vastuullisuustavoitteet osaksi sen toimintaa ja projekteja.

Ammattikorkeakoulun toiminta maakunnassa on aktiivista vahvan ja toimivan verkostoyhteistyön kautta. Lapin ammattikorkeakoulun strategia on linjassa alueen eri toimijoiden strategioiden kanssa ja tukee erinomaisesti alueen yhteisten tavoitteiden saavuttamista. Eri sidosryhmiä osallistavan strategiaprosessin myötä ammattikorkeakoululle on rakennettu vahva koulutuksen ja TKI-toiminnan profiili. Älykkään erikoistumisen klusterit, vahva verkostoyhteistyö sekä strategiset valinnat, painopisteet ja osaamiskärjet tukevat jatkuvaa vuorovaikutteista aluekehittämistä.

Ammattikorkeakoulun sidosryhmien mukaan työelämässä tapahtuvia muutoksia ja työelämän tarpeita kuunnellaan aktiivisesti. Virallisten neuvottelukuntatapaamisten tai sopimuskuppanuuteen perustuvien tapaamisten lisäksi sidosryhmien on helppo antaa palautetta myös henkilökohtaisella tasolla. Sidosryhmiltä saadun palautteen perusteella muutoksia tehdään mm. opintojen sisältöihin ja toteutuksiin ja myös uusia koulutuksia sekä tutkimushankkeita on kehitetty työ- ja elinkeinoelämän tarpeiden mukaan yhdessä työ- ja elinkeinoelämän kanssa.

Ammattikorkeakoulu toimii erittäin aktiivisesti alueellisissa verkostoissa ja on keskeinen toimija alueen ennakointiyhteistyössä. Ammattikorkeakoululla on monia luottamustehtäviä alueellisen kehittämistyön koordinaatiossa, mikä osoittaa alueen luottamusta organisaation kykyyn ylittää ennakkoluulottomasti rajoja yhteistyössä. Ammattikorkeakoululla on eritasoista yhteistyötä yli 250 organisaation kanssa, joista 62 on sopimuskuppaneita. Korkeakoulu on haluttu yhteistyökumppani ja osallistavia prosesseja ja toimintoja on erittäin paljon. Useat erilaiset prosessit ja toimintatavat vahvistavat yhteiskunnallista vuorovaikutusta; alueelliset klusterit, kehittämishankkeet, Lapin Luotsi, korkeakoulukonsernin sisäiset verkostot, kumppanuussopimusmallit, osaamispyramidit ja neuvottelukunnat. Ammattikorkeakoulu on tehnyt usean vuoden ajan yhteistyötä Lapin liiton kanssa sosiaalisesti kestävän talouden edistämiseksi. Myös opiskelijoita osallistetaan TKI-toimintaan. Toiminnassa näkyy jatkuvan kehittämisen ideologia saadun palautteen perusteella.

Yksi esimerkki ketterästä alueen tarpeisiin vastaavasta toiminnasta on TEQU-palvelukonsepti. Tavoitteena on auttaa alueellisia yrityksiä innovoimaan ja kasvamaan nopeiden prototyyppien ja luovan innovaatiotoiminnan avulla. TEQU syntyi vastauksena hitaisiin julkisiin hankkeisiin. Ratkaisuksi tähän ongelmaan luotiin toimintamalli, joka tuottaa konkreettista lisäarvoa yrityksille ja myös TKI-tehtävissä työskenteleville ketterien kokeilujen ja nopeiden prototyyppien avulla. Lappilaisten yritysten ongelmista ja ideoista luodaan teknologiaprototyyppijä jopa kuukauden aikaikkunassa. Palvelun toteuttaa monialainen asiantuntijaryhmä, jossa on ammattilaisia ICT:n, rakentamisen, energia-alan, maanmittauksen, teollisen muotoilun, liiketoiminnan ja mediatuotannon osa-alueilta. Konsepti on saanut kiitosta nimenomaan ketterästä reagoinnista uudentyyppisten ratkaisujen kehittämiseen yhteistyössä yritysten kanssa.

Lapin ammattikorkeakoulu on määritellyt ja hakenut strategisesti alueen tärkeät kehittämiskumppanit. Lapin ammattikorkeakoulu on tunnistanut keskeisen roolinsa ja vastuunsa Lapin elinvoimaisuuden vahvistajana. Siinä onnistuakseen Lapin ammattikorkeakoulu on rakentanut vahvat siteet ja ennakkoluulottomat työskentelytavat alueen strategisesti merkittävien toimijoiden kanssa.